

SOSYAL MEDYADA YER ALAN FOTOĞRAF VE VİDEOLARIN DOĞRULUĞUNDAN NASIL EMİN OLABİLİRSİNİZ?

İnternette yalan bilgiler görmek gittikçe daha sık rastlanılan bir olay haline geldi. İster göçmenler hakkında olsun, ister Suriye'deki savaş, hatta nerdeyse haberlerde gördüğünüz her şey hakkında... Manipülasyon amaçlı kullanılan bu yalan haberlerde özellikle de üzerinde oynanmış ya da bağlamı dışında kullanılan fotoğraf ve videolar öne çıkıyor. Medya organlarının, eriştikleri her fotoğrafı doğrulama konusunda pek çaba sarf ettikleri söylenemese de, günümüzde artık bu görüntülerin doğruluğunu kontrol etmenize yardımcı olacak pek çok araç ve teknik bulunuyor.

- 1- %100 emin olmak daima mümkün mü?
- 2- İki çeşit analiz
- 3- Birinci Adım: Resim ne zaman çekildi?
- 4- Google Görseller
- 5- EXIF Görüntü Verisi
- 6- Konum belirleme: Yararlı fakat...
- 7- Resme yakından bakın
- 8- Google Haritalar, Google Earth ve Google Sokak Görünümü
- 9- Yazar kim?
- 10- Sosyal medya ağlarını doğrulamak için sosyal medya ağlarını kullan
- 11- Kendi ağınıza oluşturun
- 12- İçgüdüleriniz nasıl?
- 13- Beklenmedik şekillerde kandırılabilirsiniz
- 14- Takip etmeniz gereken birkaç kişi
- 15- Bazı okumalar

Dezenformasyon elbette internetle birlikte doğmadı, görüntülerde oynama yapmak da Twitter ve Photoshop'un çıkışından çok önce yapılıyordu. Örneğin, günümüzde kullanılan gelişmiş fotoğraf düzenleme tekniklerine kıyasla oldukça amatör sayılsa da, Sovyetler Birliği'ndeki yetkililer, gözden düşen siyasi liderleri fotoğraflardan silmek gibi bir huya sahipti.

1930'lu yıllarda eski Sovyet lideri Joseph Stalin ve Komiser Nikolay Yejev (1940 yılında yargılanıp idama mahkum edilerek kurşuna dizilen üst düzey bir politikacı)

Geçmişe kıyasla değişen şey ise şu, günümüzde herkes yanıltıcı fotoğraflar ve videolar oluşturma ve yayma imkânına sahip. Sosyal medya ağları, komplo teorilerini ya da yanlış bilgileri yaymak isteyen herkese, bunu kolayca yapabilecekleri bir ortam sağladı. Fransa'da Charlie Hebdo saldırısının ardından yaşananlar bunun açık bir örneğiydi. Saldırıyı izleyen saatlerde düzinelerce sahte fotoğraf sosyal medyada yayılmaya başlamıştı. İletilen mesaj hep aynıydı: "Yalan söylüyorlar!". Bu yalanlar kimine göre Yahudilerin, kimine göre masonların, kimine göre Amerika'nın, kimine göre ise her üçünün suçuydu... Ama nihayetinde, bu iddianın arkasındakiler için bunun bir önemi yoktu. Önemli olan kafalarda şüphe uyandırmak ve bunu yaparken gazetecilere olan güveni sarsmaktı.

Kouachi kardeşlerin saldırıda kullandıkları arabanın Paris'in 19. bölgesindeki araba ile aynı olmadığını kanıtlamaya yönelik resimler. Aslında yan aynaların renklerindeki tutarsızlığın tek sebebi [güneş ışığının krom renkli yan aynalara farklı açılardan çarpıp yansımaları](#)...

İnsanları internette kandırmak için fotoğraflardan ve - daha da etkili - videolardan daha iyi bir şey yoktur. Zira, pek çok şeye "görmeden asla inanmayız".

Rus yanlısı İnternet kullanıcıları, bu fotoğrafın Nazi sempatizanlarının Ukrayna kuvvetleri ile birlikte savaşmakta olduğunu kanıtladığını iddia etti. Fotoğrafın üstünde oynandığı apaçık ortada.

Görüntüleri doğrulamak için kullanılabilecek bazı yöntemlerden aşağıda bahsedeceğiz. Bu tavsiyeler, FRANCE 24 haber kanalında sekiz yıldır amatör içerikleri doğrulamakla sorumlu olan FRANCE 24 Gözlemci biriminde çalışan gazetecilerin deneyimlerine dayanmaktadır.

%100 emin olmak mümkün mü?

Doğrulama sürecinin ayrıntılarına geçmeden önce, gerçekçi olmayan beklentilere girmeyi önlemek için küçük bir hatırlatma yapmakta fayda var. Bir görüntünün sahte olduğunu %100'lük bir doğruluk oranıyla saptamak ancak nadiren mümkündür. Örneğin, bazen görüntünün çekilme tarihinin doğru olmadığını veya görüntüde gösterilen ayrıntıların verilen hikayeye uyuşmadığını kanıtlayabilirsiniz. Doğrulama yapan ekibin işi çoğunlukla editörlerin söz konusu görüntüyü yayınlayıp yayınlamayacağına karar vermelerine yardımcı olmaktır. Örneğin, bir videonun çekildiği tarih kesin olarak bilinmemekle birlikte görüntünün orijinal olduğundan emin olunduğu durumlarda bir videonun yayınlanmasına karar verilebilir.

İki tür analiz

Görüntünün gerçekliğini kontrol etmek için iki tamamlayıcı yaklaşım vardır. Birincisi, "teknik" bir analiz yürütmeyi içerir. Daha açık ifade etmek gerekirse, bu, video ve fotoğraf dosyalarında saklı olan verilerin ortaya çıkarılması anlamına geliyor. İkinci yaklaşım ise, geleneksel gazetecilik tekniklerinin sosyal medyaya özgü yöntemlerle harmanlanarak içeriği analiz etmek için kullanılmasını içerir.

Bunun daha kısa bir yolu yok, çünkü bir görüntünün sahte olup olmadığını kontrol edebilen herhangi bir yazılım yok. Kullanıcı tarafından üretilen içeriğin doğruluğunu araştırmak için sosyal medyayı kullanmak ve bu konuda uzmanlaşmak yıllar sürebilen bir beceridir.

Daha ileri tekniklere geçmeden önce bazı temel araçlarla başlayacağız.

Birinci Adım: Resim ne zaman çekildi?

Modern fotoğraf düzenleme yazılımlarıyla bile, sahte bir görüntü oluşturmak için hem çok fazla zaman hem de çok fazla çaba gerekir. Güvenilir görünmesini sağlamak için ise çok daha da fazlası..

Aceleyle düzenlenmiş fotoğraflar Çin basınında oldukça sık görülmektedir. Aşağıdaki fotoğraf, Hangzhou şehrindeki bir yayına ait.

Orantı ve perspektifteki hatalar hemen göze çarpıyor, [makalenin geri kalanını](#) okumaya bile ihtiyacınız yok.

Fotoğraf üzerinde düzenleme yapmak oldukça karmaşık bir işlem olduğu için, kötü niyetli bir çok internet kullanıcısı çok daha basit bir yöntem kullanmaktadır. Daha eski bir görüntüyü almak ve onu kendi bağlamından tamamen farklı yeni bir haber hikayesinde kullanmak... Aşağıdaki fotoğraf buna bir örnek: Eylül 2015'te Mekke'de binlerce kişinin ölümüne neden olan korkunç bir izdihamdan kısa bir süre sonra çevrimiçi ortamlarda dolaşmaya başladı.

Farklı ülkelerden internet kullanıcıları, bu fotoğrafı Suudi makamlarının cesetleri kaldırmak için kepçe kullandığının kanıtı olarak kullandı. Videoda hiçbir ceset açıkça görünmüyor. Görüntüyü araştıran gazetecilerimiz bu fotoğrafın aslında 2004'te yaşanan benzer bir olayın ardından çekildiğini buldular. Üstelik, kepçe tarafından taşınan şeyin ceset olduğunu söylemek mümkün değil.

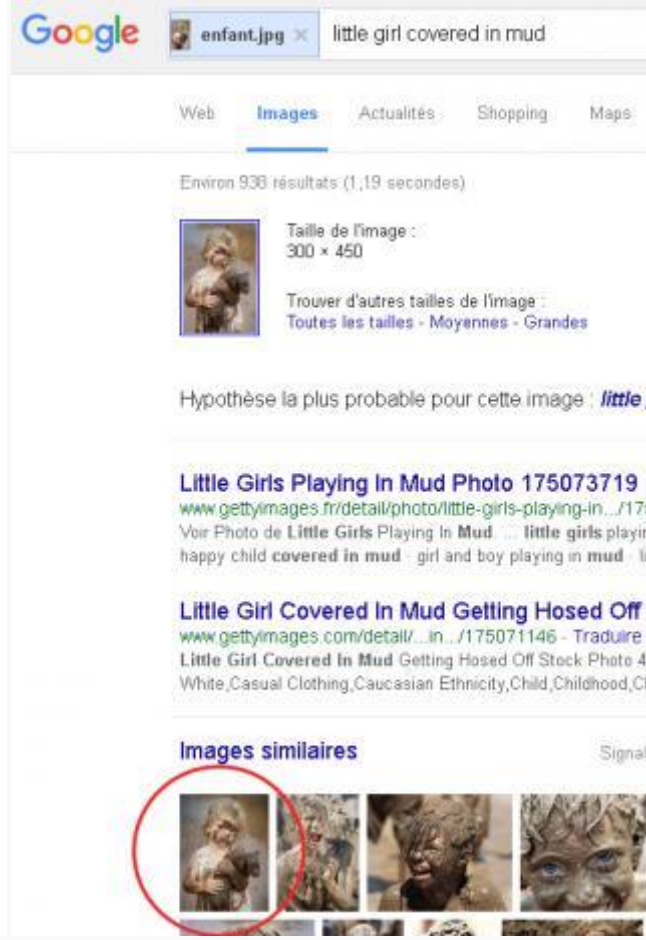
Google Görseller

Bir fotoğrafın haberde geçen hikayeden daha eski bir zamana ait olduğunu fark ederseniz, ilk yapmanız gereken "Google Görseller"de veya "TinEye"da aratmak olmalıdır. Bu araçlar, fotoğrafın internette daha önce yayınlandığı yerleri tespit edecektir.

Bu fotoğrafın, Doğu Ukrayna'daki yıpratıcı savaşın kurbanı olan küçük bir çocuğa ait olduğu iddia edildi.

Aynı fotoğrafı Google Görseller'de aratınca, fotoğrafın 2010 yılında yayınlanmış olduğu görülüyor, yani Ukrayna'daki savaş başlamadan çok önce... Resim ilk kez, [dünyanın öbür tarafında, Avustralya'daki bir fotoğraf yarışması sırasında](#) ortaya çıkmış.

Bu araç kullanışlı olsa bile her zaman derdinize çare olmayabilir. Veritabanına girmeyen fotoğraflar olabilir ve Google Görsel Arama'nın hiçbir sonuç bulamaması bu fotoğrafın internette daha önce hiç yayınlanmadığının kanıtı olamaz. Amerika'nın arama devinin de gözünden kaçan şeyler olabilir.

Videolar söz konusu olduğunda ise, yayınlanma tarihini kontrol etmek için Google Görseller gibi bir araç bulunmuyor. Amnesty International, YouTube'un da yardımıyla bir videonun URL'sini kontrol etmek için [çevrimiçi olarak kullanılan bir araç](#) oluşturdu.

Youtube DataViewer

<https://www.youtube.com/watch?v=nVE7U9yw1PU>

Go

Clear

ثليسة لحظة استهداف المدينة بالصواريخ الفخارية من الطيران الروسي 9 30
2015

<https://www.facebook.com/T.M.C.2011> الثورة السورية أمدان ثليسة
<https://www.facebook.com/Talbisah.News> الثورة السورية أمدان ثليسة باللغة الإنجليزية
<https://www.facebook.com/Talbisah.Photo.Rev> صور الثورة في مدينة ثليسة
<https://www.facebook.com/talbesamartyrs> شهداء مدينة ثليسة

Video ID: nVE7U9yw1PU

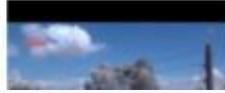
Upload Date (YYYY/MM/DD): 2015-09-30

Upload Time (UTC): 10:35:14 (convert to local time)

Thumbnails:

reverse image search

reverse image search

Eğer video YouTube'da daha önce yayınlanmışsa araç bunu tespit edebiliyor. Ancak eksik yönleri de var. İlk olarak, yalnızca YouTube'daki içerik denetlenebiliyor. Ayrıca video biraz değiştirilirse, mesela başından veya sonundan birkaç saniye silinse bile, iki versiyon arasındaki bağlantı kayboluyor ve araç hiçbir sonuca ulaşmıyor.

EXIF* Görüntü Verileri

Fotoğraf dosyalarında depolanan EXIF verilerini öğrenmek de kullanabileceğiniz bir başka "teknik" yöntem. Bir fotoğraf makinesi veya akıllı telefon bir fotoğraf çektiğinde, verileri bir dosyaya (genellikle bir .jpeg dosyası) depolar; bu dosya fotoğrafın ne zaman çekildiğini ve kullanılan fotoğraf makinesinin markasını gösterebilir. Bilgisayarda bir fotoğrafa sağ tıklayın ve verilere bakmak için "Özellikler"i ve "Gelişmiş"i tıklayın. Eğer fotoğraf bir akıllı telefonla çekildiyse Jeffrey Friedl'in [EXIF görüntüleyici](#) aracı, görüntüde depolanan verileri ayıklamanıza ve hatta bir haritada bulmanıza olanak tanıyarak işinizi kolaylaştırabilir.

Tekrar etmekte fayda var, teknoloji tüm sorunlarınızı çözemez. Fotoğraflar web sitelerine gönderildiğinde veya sosyal medya ağlarına yüklendiğinde EXIF verileri genellikle kaybolur. Bir görüntü Photoshop'ta değiştirildiğinde de bilgiler kaybolabilir. Bu nedenle orijinal görüntü dosyasını bulmak çok önemlidir. Doğrudan e-posta ile gönderildiyse, fotoğrafın EXIF verilerini de içermesi beklenir.

GÜNCELLEME: Fotoğraf analizi için kullanılan bazı araçlar artık videolarla da çalışıyor. Jeffrey'nin Exif görüntüleyicisine bir video yüklerseniz, araç size çekildiği tarihi ve saati söyleyebilir. Fakat çoğu sosyal medya platformu fotoğraflarda olduğu gibi videoların da meta verilerini siliyor. Bu nedenle, bu teknik yalnızca orijinal videonuz varsa (e-postayla, WeTransfer, Dropbox vb. ile gönderilen) çalışacaktır. Video YouTube'da veya Facebook'ta yayınlandıysa, meta veriler kaybolmuş demektir. Twitter'da, yaptığımız testlerden, yalnızca yerel formatta yayınlanan videolarda meta verilerin saklı olduğu anlaşıyor. Whatsapp aracılığıyla gönderilen bazı dosyalar Jeffrey'nin Exif görüntüleyicisini kullanarak analiz edilebilir, ancak çoğu zaman Whatsapp da meta veriyi silecektir.

İşte asıl mesele: EXIF verileri, insanları yanıltmak isteyen herkes tarafından değiştirilebilir. Ancak günümüzde çok az İnternet kullanıcısı bu teknik bilgi birikimine sahip.

Konum belirleme: Yararlı, fakat...

İnsanlar bir resmin çekilme tarihi hakkında yalan söyleyebildiği gibi, konumu hakkında da yalan söyleyebilir. Birçok sahte fotoğraf tamamen farklı bir ülkede çekildiği halde, sanki başka bir ülkede gerçekleşen bir olaya aitmiş gibi yayınlanır. Bu

sıkıntıyı önlemek için birçok gazeteci sosyal medya ağlarında konuma özel arama yapıyor. Bunu yaparken, binlerce kilometre uzaktayken sanki olay yerindeymiş gibi Twitter'a fotoğraf gönderen kullanıcıları eleyerek gerçekten olayın yakınında çekilen fotoğraflara ulaşmayı amaçlıyorlar. Bir internet kullanıcısının konumunu tespit etmek için kullanılabilir -bazısı ücretli, bazısı ücretsiz- pek çok araç bulunuyor (bir kaç tanesini saymak gerekirse; Yomapic, Echosec, Gramfeed, SAM Desk, Geofeedia). Twitter'ın gelişmiş arama motoru da bunun için oldukça kullanışlı bir araçtır: <https://twitter.com/search-advanced?lang=tr>.

twitter

Recherche avancée

Mots

Tous ces mots

Cette phrase exacte

N'importe lequel de ces mots

Aucun de ces mots

Ces hashtags

Rédigé en

N'importe quelle langue

Personnes

Depuis ces comptes

À ces comptes

Mentionnant ces comptes

Lieux

À proximité de ce lieu

Gelişmiş Twitter Arama

Kişisel Twitter özet akışlarını yönetmek için kullanılan bir araç olan Tweetdeck, kullanıcıların aramaları gerçekleştirirken konuma özgü kodlar eklemelerini sağlar (örneğin: coğrafi kod: 44.467186,-73.214804,200km). Görüldüğü kadar karmaşık değildir ve [buradan](#) daha fazla bilgi edinebilirsiniz.

Coğrafi konum bulma, bir görüntü hakkında daha fazla bilgiye erişmenizi sağlayabilir, ancak açıkları da vardır. Yemen'de yaşayan birisi başka bir yerden e-posta yoluyla aldığı fotoğrafı kolayca Twitter'da paylaşabilir. Sonuç olarak, Yemen'deki çatışmaların fotoğraflarını aradığınızda, fotoğraf başka bir ülkede çekilmiş olsa bile Yemen'den paylaşıldığı için coğrafi konumlandırma aracı fotoğrafı sonuçlar arasında gösterecektir.

Ama hemen umudunuzu kaybetmeyin. Bu makalede daha önce açıklanan sayısız dezavantajlara rağmen, teknik analiz, araştırmacı gazetecilikle birleştirildiğinde daha etkili bir hal alıyor. Elbette, çapraz sorgulama yapmak ve 5N1K'yı kullanmak gibi temel ilkelerden bahsetmiyoruz.

Bunun yerine, sosyal ağlarda yayınlanan görüntüleri doğrulamak için hangi yöntemleri kullanabileceğimize yoğunlaşalım.

Resme yakından bakın

Dikkat etmeniz gereken ilk şey, fotoğrafın iddia ettiği olay ile çelişen ayrıntılar içerip içermediğine bakmak ve kendinize doğru soruları sormaktır. İşte birkaç örnek.

Bu görüntü yanlışlıkla Fransa'nın en büyük TV kanallarından biri olan France 2 tarafından yayınlandı. Görüntünün Aralık 2009'da İran'da çekildiği belirtildi. Meraklı bir bakış, onun orijinalliğini doğrulamamıza izin verebilecek bir dizi ayrıntı ortaya koyuyor. İran polis kalkanları bu resimde görülenle aynı renkte mi? Tahran'ın kaldırımları sarı mı? Bu gerçekten genç İranlıların kıyafeti mi?

Fotoğraf aslında Honduras'ta çekildi. Ve fotoğrafın sahte olduğunu kanıtlamak için bir İranlı'ya gösterilmesinden daha iyi bir yolu yok. Muhtemelen bir İranlı'ya bu fotoğrafı gösterdiğinizde size söyleyeceği ilk şey Aralık ayında havanın buz gibi olduğu ve tişörtle dolaşmanın imkansız olduğudur.

Daha yakın bir zamanda yaşanan bir başka örnek ise Avrupa'daki halkı yanıltmak isteyenler için gözde bir tema olan Avrupa'daki göç krizi ile ilgili. Gazeteci ekibimiz,

aşırı sağcılar tarafından paylaşılan bu [video kaydı](#) da dahil olmak üzere birçok sahte fotoğrafı ve videoyu çürüttü.

YouTube'da yayınlanan gönderide, videonun, Orta Almanya'da bir şehir olan Erfurt'taki göçmenlerin sergilediği şiddeti ortaya koyduğu iddia ediliyor. Ancak iki önemli ayrıntı bizi şüpheye sevk ediyor. Bir kere, polis aracına saldıran saldırganlar, yeni gelen bir grup Suriyeli veya Afgan göçmen için şaşırtıcı derecede mükemmel bir Alman aksanına sahip. İkincisi, Erfurt polisi tarafından kullanılan mavi araçların videoda gösterilen yeşil arabalarla alakası olmadığını görmek için hızlı bir Google araması yapmak yeterli. Görüntüler, aslında 2011'de Dortmund'da çekildi. Garip bir ironi belki, ortalığı yakıp yıkanlar göçmen değil [neo-Nazi aktivistleri](#).

Google Maps, Google Earth ve Google Street View

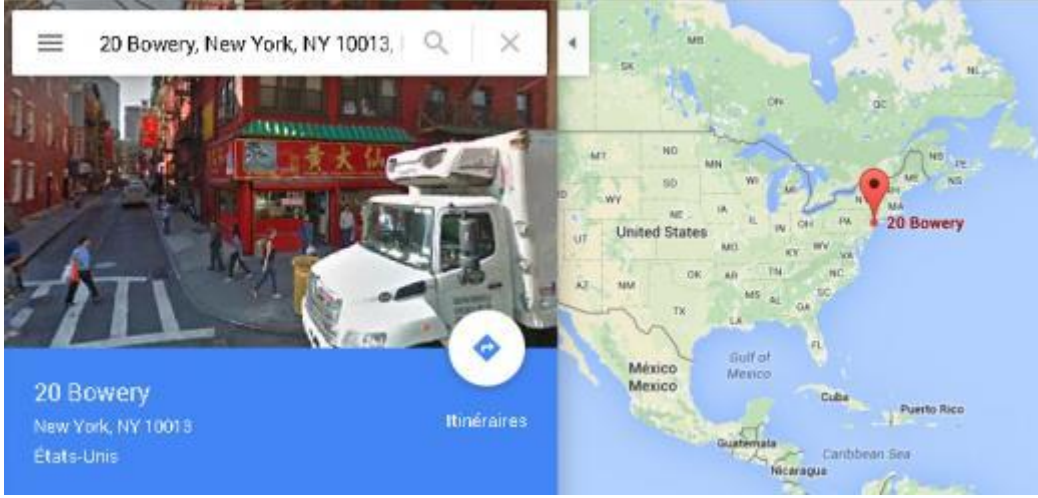
Bir fotoğrafı veya videoyu gerçekten incelemek için yakından ve kişisel olarak bakmanız gerekir. Ayrıntılara bakın: giyim, mimari, hava, konuşulan aksan, hatta lağım kapaklarının şekline bakılabilir. Bazen, yerel hava durumuna hızlıca göz atmak (bu tür bir aracı kullanarak: <http://www.wunderground.com/history/>), görüntüleri yakınlarda yaşayan ve bölgeyi bilen birine göstermek de aldatmacayı açığa çıkarabilir. Diğer araçlar da, kullanıcıların söz konusu alanlara dair kendi kontrollerini yapmalarını sağlar. [Panoramio](#), belirli yerlerden amatör fotoğraf toplamak için GPS verilerini kullanır. Ancak bir kez daha en kullanışlı araçları büyük ihtimalle Google sunuyor. Google Map, Google Earth ve Google Street View'e bir adres yazarak topografik bilgilere ve her türlü ayrıntıya ulaşabilirsiniz.

Şimdi sınav zamanı! Aşağıdaki fotoğrafa dikkatlice bakın ve söyleyin. Bu fotoğrafın nerede çekildiğini nasıl doğrulayabilirsiniz?

Burada, izleyiciyi yanıltmaya yönelik hiçbir teşebbüs yapılmamış. Sokak işaretinden bir adres çıkarmak mümkündür: 20, Bowery. Google Haritalar'daki hızlı bir aramadan sonra, caddenin New York'taki Chinatown semtinde olduğunu fark edeceksiniz.

Sonra, Sokak Görünümü'ne gidin zemin seviyesinde bir ayrıntı göreceksiniz ve bunun aslında fotoğrafın çekildiği yerin doğru olduğuna dair bir kanıt olduğunu göreceksiniz.

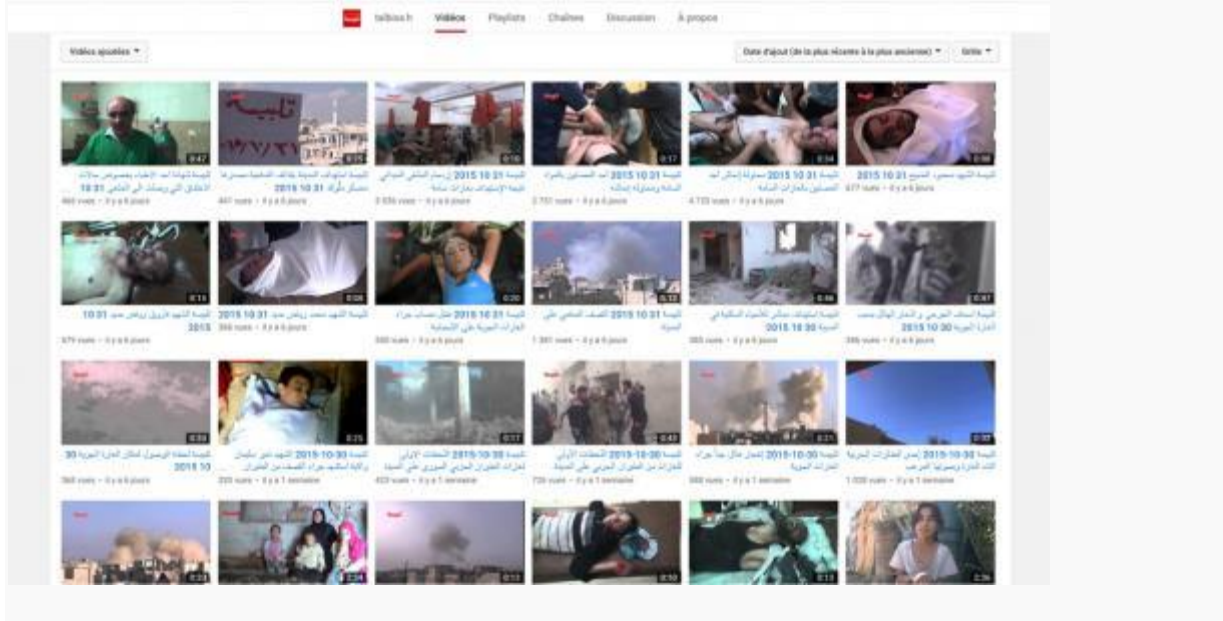

Google Street View

Google Map ve Google Earth, ayrıntılı analizler yapmak için kullanışlı olabilir. Arka planda bir köprü ya da görüntünün yerini doğrulayabilecek yarası okunan bir tabela gibi küçük ayrıntılar için gözünüz açık olsun. ['Bellingcat'](#) adlı çevrimiçi topluluk düzenli olarak bu tür araştırmalar yürütüyor, hatta diğer İnternet kullanıcılarını da bu araştırmalara dahil olmaya davet ediyor.

Yazarı Kim?

Söz konusu sosyal medyayı incelemek olduğunda, resmi yayınlayan kişiyi araştırmalısınız. Fotoğrafı ilk yükleyen kullanıcının profilini izlemek önemlidir; bunları Google Görseller'i kullanarak bulabilirsiniz (yukarıya bakın). Orijinal kanalı bulunca, yayın geçmişlerine göz atın. Sık sık gönderiyorlar mı? Her zaman aynı alanda çekilen videoları mı yayınlıyorlar? Yayınları daha önce yayınladıklarıyla tutarlı mı görünüyor? Kendinize bu basit soruları sorarak, zamandan tasarruf edebilir ve sahtekar hesapları hemen eleyebilirsiniz. Örneğin, Eylül 2015'ün sonlarına doğru Suriye'de gerçekleştirilmiş ilk Rus hava saldırılarına bir göz atalım. Aşağıdaki [YouTube kanalına](#) birçok video hızla yüklendi.

Videoları Google Earth görüntüleriyle karşılaştırmadan veya seslerin tasvir edildiği olaylarla tutarlı olduğundan emin olmak için dinlemeden önce kullanıcının YouTube'daki yayın geçmişine göz atın. Önemli olan ilk şey, bu özel kanalın Talbisah'de birkaç ay boyunca çekilen videolara ev sahipliği yapıyor olması. Bu kasabaya Rus hava saldırıları vurulduğunu zaten biliyoruz. Güven verici, ancak görüntülerin orijinal olduğunu doğrulamak için yeterli değil.

Kullanıcıların etkinliğinin takibi mümkün olduğu için Facebook, Twitter ve YouTube gibi sosyal ağlarda internet kullanıcıları hakkında araştırma yapabilirsiniz. Whatsapp ve Viber gibi anında mesajlaşma uygulamalarının giderek yaygınlaşması ise çalışmalarımızı daha karmaşık hale getiriyor. Bu uygulamalar, resim paylaşan kullanıcılar hakkında neredeyse hiç bilgi sağlamaz. Bunlar yalnızca telefon numaralarıyla tanımlanır- hangi ülkede yaşadıklarını veya en azından telefonu hangi ülkeden satın aldıklarını görmenizi sağlar- ancak daha önce neyi gönderdiklerini veya "arkadaşlarının" kim olduklarını görmek imkansızdır. Üstelik, Whatsapp ve Viber, barındırdığı görüntülerin tüm Exif verilerini siler. Bu, doğrulamayı son derece zorlaştırır.

Sosyal medya ağlarını doğrulamak için sosyal medya ağlarını kullanın

Bir görüntüyü doğrulamak için tek başına bir kişiden daha fazla kişinin müdahil olmasının daima daha iyi sonuçlar sağlayacağını kolayca fark edeceksiniz. Ayrıntılar genelde ilk bakışta fark edilmez. Bir resim binlerce kişi tarafından görüntülendiği halde fark edilmeyen bir tutarsızlığı bir başkası fark edebilir. Örneğin, Usame Bin Ladin'in cesedine ait olduğu iddia edilen ünlü fotoğrafı ele alalım. Görüntü dünya genelindeki televizyon ekranlarında yayınlandıktan çok sonra, internet kullanıcıları sahte bir görüntü oluşturmak için iki farklı görüntünün birleştirildiğini fark etmişti.

Usame Bin Ladin'in gerçek fotoğrafl (canlı), Irak'taki ölü bir ceset fotoğraflıyla harmanlandı. Bu fotoğrafl, şüpheye düştüğünüzde İnternet kullanıcılarının gönderdiği yorumları okumanın neden gerekli olduğunun açık bir göstergesi. Sizin kaçırdığınız bir şeyi başka birisi mutlaka bulacaktır.

Ardından kelimeleri takip edin. Aradığınız dili konuşan birisini sosyal medyada her zaman bulabilirsiniz. Urduca veya Lingala bilmiyor olabilirsiniz, ancak sosyal medyada birileri biliyor olacaktır. Dahası, çoğu insan kibar bir şekilde rica edildiğinde size seve seve yardım edecektir- bu konuda bize güvenin. Resimlerin altındaki yazıların veya kullanıcı yorumlarının ne anlama geldiğini öğrenmek için sosyal medya ağlarında sormayı deneyin. Bu yöntem Google Çeviri 'den çok daha güvenilirdir.

Kendi ağıınızı oluşturun

Bununla birlikte, bilmediğimiz İnternet kullanıcılarına güvenmenin de sınırları vardır. Bu nedenle kendi ağıınızı oluşturmanız önemlidir. FRANCE24 olarak biz, 2007'den beri, kendi ağıımıza dünya geneline yayılmış olan ve günümüzde sayıları 6,000'i geçmiş olan gözlemciler yerleştirdik. Bu 'sivil gazeteciler', haberleri düzenleyen profesyonel ekibimizle birlikte çalışıyorlar. Bildiğimiz ve güvendiğimiz insanlardan oluşan bu çalışan ağı sayesinde, haberlerin hikayelerini daha hızlı ve verimli bir şekilde doğrulayabiliyoruz.

Bir örnek vermek gerekirse; Ekim 2009'da ekibimiz Gine, Conakry'de sabah işlenmiş bir cinayetin fotoğraflını aldı. O ülkede çok az gazeteci bulunmasından dolayı bu bilgileri doğrulamak için güvenebileceğimiz profesyonel hiç kimse yoktu.

Ekibimiz bu görüntüleri aynı şehirde bulunan birkaç Gözlemciye gönderdi. Bir tanesi eczane işaretini gördü ve bölgeyi tanıdı. Olay yerine gidince, tanıklarla konuşarak olayın gerçekten o gün gerçekleştiğini doğrulayabildi.

Tabii ki herkesin kendi Gözlemci ağı yoktur. Ancak sosyal medya sayesinde herkes kendi topluluklarını kurma şansına sahiptir. İster Facebook ister Twitter üzerinden, zamanla, herkes, konumu veya uzmanlığı sayesinde bilgilerin çapraz kontrol etmesine yardımcı olabilecek kişilerden oluşan değerli bir iletişim ağı kurabilir.

İçgüdüleriniz nasıl?

Teknik analizler ve araştırma tekniklerden söz ettik ama içgüdülerimize de güvenmeli miyiz? Kesinlikle- ama bu bile, mükemmelleşmek için zaman alan bir yetenektir.

Örneğin, bir görüntüde her şey gerçek olamayacak kadar iyi görünüyorsa, muhtemelen gerçek değildir. Her şey kameranın tam önünde gerçekleşiyorsa ve hayatın olağan akışına tersse, içgüdülerimiz bize bunun yanlış olduğunu söyleyebilir.

Orijinal kaynakta kullanılan video uygun değil, bu başlık için örnek olarak geçtiğimiz günlerde Twitter'da "Donald Trump" öldü yalan haberi için kullanılan şu resim kullanılabilir:

Beklenmedik şekillerde kandırılabilirsiniz

Ne yazık ki, özellikle reklamcılar tarafından başı çekilen “sahte” etkinlikler giderek daha da yaygınlaşmakta. Yakın zamanda internet kullanıcılarının kandırıldığı bir vakada, Dakar'dan İspanya'ya olan maceralı göçünü Instagram'dan paylaşarak yaşadığı zorlukları belgeleyen ve iki haftada milyonlarca takipçiye ulaşan gencin aslında [bir fotoğraf festivalini tanıtmak için](#) kullanılan bir oyuncu olduğu ortaya çıktı.

Reklam ajansları, medya organlarının veya sosyal paylaşım sitelerinin güvenilirliğine zarar verme konusunda bir endişe taşıyorlar. Ve eğer siz de yanılıp bu sahte bilgiyi yayıyorsanız bu hepsinin işine geliyor.

Gazetecileri yanıltmanın birçok insanın işine geldiğini unutmayın. Ülkeler, siyasi partiler, komplo teorisyenleri ve hatta iyi niyetli olanlar bile bu işe müdahil olabilir. İnsan hakları grupları veya iyi niyetli aktivistler bile, tamamen sahte olduğunu bilmeden bir fotoğraf gönderebilir. Ve aynı dünya görüşüne sahip olduğunuz kişilerden gelen görüntüler konusunda normal zamana göre daha az şüpheli olmanız mümkündür. Her zaman şüpheli yaklaşın ve yardıma ihtiyacınız olması halinde ekibimizle iletişime geçmekten çekinmeyin: observers@france24.com

Takip edebileceğiniz birkaç kişi

Twitter'da takip etmenizi önerebileceğimiz görüntü doğrulama uzmanları:

Malachy Browne: [@malachybrowne](#) ve meslektaşı [@acarvin](#) ([@reportedly](#) 'den)

Tom Trewinnard: [@Tom_El_Rumi](#) ([f@checkdesk](#) ve [@Meedan](#)'den)

Claire Wardle: ([@TowCenter](#)'dan)

Jenni Sargent: [@JenniSarge](#) (ve onun başkanlığındaki [@Firstdraftnews](#) uzmanları)

Dhruti Shah: [@dhrutishah](#) ([@Bhrnews](#)'den)

Joey Galvin: [@Joey_Galvin](#) ([@storyful](#)'dan)

Jochen Spangenberg: @jospang (@revealEU'dan)
Anne-Marie Lupu: @amloopoo (EBU'dan)

Bazı ek okumalar

[A complete guide to verification](#) / Doğrulama için eksiksiz bir rehber
[12 tips from Malachy Browne](#) / Malachy Browne'dan 12 ipucu
[The site First Draft](#) / First Draft'ın Web Sitesi
[The Storyful agency's blog](#) / Storyful ajansının blogu
[A verification guide by the Citizen Evidence Lab](#) / Citizen Evidence Lab tarafından hazırlanmış bir doğrulama kılavuzu

KAYNAK:

KAD Platformu Tercüme Birimi tarafından
<http://observers.france24.com/en/20151110-observers-guide-verifying-photos-videos-social-media-networks#chapitre14> internet adresinden 04/12/2016 tarihinde
Türkçe'ye çevrilmiştir.